

Sygn. akt *IV U 1319/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Elżbieta Selwa

Protokolant: st. sekr. sądowy Dorota Saj

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku **Z. D.**

przeciwko **Dyrektorowi Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.**

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej

na skutek odwołania Z. D.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

z dnia 01.08.2017r. znak: (...)

i z dnia 01.08.2017 r. znak: (...)

I. zmienia zaskarżone decyzje Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 01.08.2017r. znak: (...) i z dnia 01.08.2017 r. znak: (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy Z. D. prawo do policyjnej renty inwalidzkiej i emerytury policyjnej poczynając od dnia 1 października 2017r. w kwotach ustalonych z pominięciem art. 22a oraz art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej i ich rodzin (Dz. U. z 2016r. poz. 708, ze zm.),

II. zasądza od Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. na rzecz wnioskodawcy Z. D. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. –

Sygn. akt IV U 1319/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 8 października 2019r.

Decyzją z dnia 1 sierpnia 2017r., znak (...) Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ponownie ustalił wysokość emerytury dla Z. D. od dnia 1 października 2017r. Wyjaśniając sposób ustalenia wysokości świadczenia organ rentowy wskazał, iż wynosi ona 66,86 % podstawy

wymiaru w kwocie 9 011,83 zł czyli 6 025,31 zł i wobec tego, że ustalona kwota jest wyższa od przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS podlega zmniejszeniu do kwoty 2 069,02 zł. W zestawieniu dołączonym do decyzji wskazano, że ustalona na dzień 1 października 2017r. wysługa obejmuje obok okresów poza służbą, okresów służby w Policji czy (...) liczonych wskaźnikami 2,6 % i 0,7 % także okres określony w art. 13b ustawy od 1 kwietnia 1986r. do 31 lipca 1990r. tj. 4 lata i 4 miesiące liczone po 0,0%. Jako podstawa wydania decyzji zostały wskazane przepisy art. 15c w zw. z art. 32 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016/708 ze zm.) oraz otrzymana z IPN informacja z dnia 24 kwietnia 2017r. nr (...).

W dniu 1 sierpnia 2017r. Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał także decyzję znak (...) ponownie ustalającą dla Z. D. od dnia 1 października 2017r. wysokość renty inwalidzkiej. W decyzji wskazano, że świadczenie to z tytułu zaliczenia do III grupy wynosi 0,0% podstawy wymiaru w kwocie 9 018,92 zł, a wobec tego, że ustalone renta jest niższa od kwoty odpowiedniego świadczenia w najniższej wysokości, podwyższono wysokość renty inwalidzkiej do kwoty 750 zł. Jako podstawa wydania tej decyzji zostały przywołane przepisy art.22a w zw. z art. 32 ust.1 pkt 1 wymienionej już ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym służb mundurowych oraz wskazana informacja IPN.

Od obu w/w decyzji odwołania złożył Z. D. formułując szereg zarzutów – błędnych ustaleń, naruszenia prawa materialnego, oparcia na przepisach sprzecznych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wartości, błędnej podstawy prawnej, rażącego naruszenia przepisów procedury administracyjnej. Wnioskodawca kwestionował treść zaświadczenia z Instytutu Pamięi Narodowej, na którym oparł się organ rentowy. Podnosił, że jest emerytem i rencistą policyjnym, został przyjęty do służby z dniem 1 kwietnia 1986r. w Milicji Obywatelskiej, służbę wykonywał w Wydziale Łączności i nigdy nie prowadził czynności operacyjno – technicznych w tym w szczególności w strukturach Służby Bezpieczeństwa. Z dniem 1 sierpnia 1990r. przeszedł do służby w Policji bez konieczności poddania się postępowaniu weryfikacyjnemu i kontynuował służbę w Wydziale Łączności aż do dnia 15 września 2011r. kiedy to przeszedł do służby w (...). Na emeryturę przeszedł z dniem 15 czerwca 2013r. a decyzja z dnia 13 maja 2014r. została mu przyznana III grupa inwalidzka w związku ze służbą. Oba odwołania zostały obszernie uzasadnione, w tym także z odwołaniem się do wątpliwości co do zgodności z Konstytucją RP przepisów, które stanowiły podstawę prawną wydania obu zaskarżonych decyzji tj. art. 15c i art. 22a, dodanych do ustawy zaopatrzeniowej przez przepisy ustawy z 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016/2270). (odwołania z uzasadnieniami k. 4-11 oraz k. 25-32)

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji poprzez przyznanie świadczenia emerytalnego i świadczenia rentowego w dotychczasowej wysokości, przy ustaleniu, że organ rentowy nie był uprawniony do przeliczenia tych świadczeń na podstawie powołanych przepisów.

Złożone odrębnie odwołania od decyzji emerytalnej i rentowej zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W odpowiedziach na odwołania organ rentowy - Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł o ich oddalenie oraz zasądzenie od odwołującego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Organ rentowy wskazał, że obie zaskarżone decyzje zostały wydane w oparciu o przepisy powołane w ich treści oraz na podstawie informacji otrzymanej z Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu służby Z. D. na rzecz totalitarnego państwa. Odnosząc się do zarzutów wskazał, że przedmiotowa informacja jest środkiem dowodowym, została sporządzona na podstawie akt osobowych funkcjonariusza oraz ma charakter wiążący dla organu rentowego.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie ustalił i zważył co następuje :

Z. D. urodził się (...) i w 1984r. ukończył studia w Akademii (...) w K. na (...), (...) w zakresie telekomunikacji, uzyskując tytuł magistra inżyniera telekomunikacji. W dniu 7 stycznia 1986r. zwrócił się z prośbą do Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w K. o przyjęcie do pracy w szeregi Milicji Obywatelskiej w wydziale łączności. Rozkazem personalnym nr 033 z 3 kwietnia 1986r, został przyjęty z dniem 1 kwietnia 1986r. do służby w Milicji Obywatelskiej i mianowany funkcjonariuszem w okresie służby przygotowawczej na stanowisku starszego technika, na wolnym etacie starszego inżyniera Sekcji I Przewodowej Wydziału Łączności, równocześnie nadano mu stopień plutonowego MO. Po zdaniu egzaminu na podoficera Milicji Obywatelskiej uzyskał stopień starszego chorążego MO. W ramach obowiązków służbowych zajmował się nadzorem technicznym i usuwaniem uszkodzeń na węźle łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych, modernizacją i automatyzacją łączności przewodowej, oceniany był jako fachowiec o dużej wiedzy ogólnej i technicznej w szczególności z zakresu elektroniki stosowanej w urządzeniach łączności. Z dniem 1 listopada 1989r. został mianowany na etat starszego inżyniera Sekcji I Przewodowej Wydziału Łączności. Głównym sprzętem jakim zajmował się wnioskodawca była centrala telefoniczna służąca do wykonywania połączeń jawnych, przeznaczona dla wszystkich funkcjonariuszy WUSW w K. i abonentów z zewnątrz. W Wydziale Łączności pracowali funkcjonariusze na etatach Milicji Obywatelskiej a wnioskodawca nie współpracował z funkcjonariuszami Służby Bezpieczeństwa. Dla potrzeb SB i połączeń operacyjnych funkcjonował Wydział (...) Operacyjnej.

Wydziały Łączności funkcjonujące w Wojewódzkich Urzędach Spraw Wewnętrznych, na mocy decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych z 8 grudnia 1983r. zostały podporządkowane do bezpośredniego nadzoru zastępcy szefa WUSW ds. Służby Bezpieczeństwa. Zarządzeniem Szefa WUSW w K. nr 010/86 z 10 lipca 1986r. w sprawie zakresu działania kierownictwa WUSW, określono w §2, że „Zastępcy Szefa WUSW ds. SB podlegają wydziały , sekcje i samodzielne stanowiska Służby Bezpieczeństwa i Wydział Łączności”. Zarządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z 10 maja 1990r. w sprawie zaprzestania działalności służby bezpieczeństwa, funkcjonariuszom byłej Służby Bezpieczeństwa m.in. zakazano podejmowania czynności operacyjno – rozpoznawczych i dochodzeniowo – śledczych polecono zaprzestanie wykorzystywania środków pracy operacyjnej, natomiast zadania realizowane przez Zarząd Łączności pozostawały niezmienione do czasu zakończenia reorganizacji MSW.

(dowód – zarządzenia j.w. k. 44-51 akt XIII U 196/15)

W latach 1984 -1985 w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych trwały prace nad przyporządkowaniem jednostek organizacyjnych działających w Ministerstwie i w jednostkach terenowych MSW do struktury Milicji Obywatelskiej lub struktury Służby Bezpieczeństwa. Zarząd Łączności jako jednostkę nie związaną bezpośrednio z pracą na rzecz jednostek Służby Bezpieczeństwa proponowano zaliczyć do struktur Milicji Obywatelskiej. Z pism tych wynika, że podjęta w grudniu 1983r. decyzja o podporządkowaniu łączności pod pion zastępcy szefa WUSW ds. SB wynikała z „warunków społeczno – politycznych kraju i potrzeb operacyjno – technicznych SB” ale równocześnie zauważano, że w wydziałach łączności dalej pełnią służbę funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej. Zwracano też uwagę na celowość włączenia w struktury służby bezpieczeństwa wyłącznie jednostek realizujących bezpośrednio zadania w zakresie bezpieczeństwa państwa , jednostek operacyjnych i operacyjno – technicznych do których nie wliczano łączności. Proponowano też aby Zarząd Łączności został zaszeregowany do odrębnego pionu ogólnie – resortowego, jak np. departamenty zdrowia i spraw socjalnych czy finansów. Mimo zaszeregowania do struktur SB funkcjonariuszom zarządu łączności wydawano legitymacje służbowe funkcjonariusza MO, inne niż legitymacje operacyjne.

(dowód –teczka IPN „Propozycja podziału jednostek...” dołączona do akt sprawy XIII U 196/15)

W 1990r. Z. D. nie przechodził postępowania weryfikacyjnego, a Komendant Wojewódzki Policji w K. rozkazem personalnym nr 094 z dnia 10 sierpnia 1990r. działając na podstawie art. 6 ust. 5 ustawy z 6 kwietnia 1990r. o policji zwolnił wnioskodawcę z dniem 31 lipca 1990r. z zajmowanego stanowiska w organach Milicji Obywatelskiej i mianował z dniem 1 sierpnia 1990r. na stanowisko w Policji tj. stanowisko aspiranta, młodszego specjalisty w Wydziale Łączności. W kolejnych latach wnioskodawca służył w Policji w Wydziale Łączności. Z dniem 15 września 2011r. Z. D. przeszedł do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, uzyskując wcześniej po przeprowadzeniu poszerzonego postępowania sprawdzającego, poświadczenie bezpieczeństwa potwierdzające dostęp do informacji poufnych, tajnych i ściśle tajnych. Z dniem 15 czerwca 2013r. Z. D. zakończył służbę w (...) i sporządzone przez organ rentowy dla potrzeb emerytalnych zestawienie wysługi lat obejmowało m.ni. służbę w Policji w okresie od 1 kwietnia 1986r. do 14 września 2011r. oraz służbę w (...) od 15 września 2011r. do 15 czerwca 2013r.

(dowód : dokumentacja w aktach osobowych – teczką IPN dołączoną do akt sprawy XIII U 196/15 oraz plik elektroniczny z IPN k. 87, rozkaz personalny k.18-24, poświadczenie bezpieczeństwa k. 132 – 133, zeznania wnioskodawcy k. 136-137, zestawienie wysługi lat k. 130)

Decyzją z dnia 13 maja 2014r. wnioskodawcy została przyznana emerytura policyjna. Orzeczeniem komisji lekarskiej z dnia 29 stycznia 2014r. wnioskodawca został zaliczony do III grupy inwalidzkiej w związku ze służbą, co skutkowało wydaniem przez organ rentowy w dniu 14 czerwca 2014r. decyzji podwyższającej świadczenie z uwzględnieniem decyzji o przyznaniu policyjnej renty inwalidzkiej. Kolejną decyzją z 29 października 2014r. stosując przepis art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu funkcjonariuszy służb mundurowych oraz uwzględniając informację IPN z dnia 6 października 2014r. o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa, organ rentowy dokonał ponownego obliczenia wysokości emerytury i obniżył wysokość wypłacanej wnioskodawcy emerytury policyjnej stosując do okresu służby od 1 kwietnia 1986r. do 31 lipca 1990r. wskaźnik 0,7%. Na skutek odwołania Z. D. sprawę rozpoznawał Sąd Okręgowy w Warszawie pod sygn. akt XIII U 196/15, który wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2015r. odwołanie oddalił. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 15 czerwca 2016r. sygn. akt III AUa 1039/15 oddalił apelację wnioskodawcy. W toku tego postępowania wnioskodawca przedłożył zaświadczenie nr 4/12 wydane mu przez Instytut Pamięci Narodowej w dniu 4 października 2012r. potwierdzające, że dane osobowe Z. D. nie są tożsame z danymi osobowymi, które znajdują się w katalogu funkcjonariuszy, współpracowników, kandydatów na współpracowników organów bezpieczeństwa państwa udostępnionym w IPN od 26 listopada 2004r.

W dniu 14 stycznia 2017r. wnioskodawca zwrócił się do Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA o ponowne ustalenie wysokości emerytury a w szczególności przywrócenie współczynnika 2,6 za każdy rok służby w okresie 01.04.1986 – 31.07.1990. Wobec decyzji odmownej z dnia 24 lutego 2017r. wnioskodawca złożył odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie, który wyrokiem z dnia 28 czerwca 2017r. sygn. akt XIII U 1116/17 odwołanie oddalił, zaś Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 20 lutego sygn. akt III AUa 1393/17 oddalił apelację wnioskodawcy.

(dowód : zaświadczenie k. 13, wyrok SO k. 58 i wyrok SA k. 91 - zalegające w aktach sprawy XIII U 196/15 oraz wyrok SO k. 40, wyrok SA k. 187 zalegające w aktach sprawy XIII U 1116/17)

Wnioskodawca Z. D. w dniu 4 maja 2017r. złożył w Sądzie Okręgowym w Rzeszowie wniosek o wszczęcie postępowania lustracyjnego wobec jego osoby, powołując się na publiczne pomówienie o fakt współpracy z organami bezpieczeństwa państwa. Sąd Okręgowy w Rzeszowie II Wydział Karny postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2017r. sygn. akt II K 48/17, wszczął postępowanie lustracyjne, a następnie postanowieniem z dnia 18 maja 2018r. umorzył to postępowanie. Jak wynika z uzasadnienia, w/w postanowienie zapadło m.in. „z uwagi na niezaktualizowanie się przesłanki pomówienia osoby w rozumieniu art. 20 ust.5 ustawy z 18 października 2006r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów”. Sąd Okręgowy powołał się też na orzecznictwo, w tym uchwałę Sądu Najwyższego z 14 października 2015r. (III UZP 8/15, legalis 1336845). Na skutek zażalenia wnioskodawcy sprawę rozpoznawał Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, który postanowieniem z dnia 5 lipca 2018r. sygn. akt II AKz 182/18 utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

(dowód – postanowienia SO i SA k. 12, 114-120)

Instytut Pamięci Narodowej sporządził dla organu rentowego w dniu 24 kwietnia 2017r. informację nr 265602/2017 o przebiegu służby wskazując, że w okresie od 1 kwietnia 1986r. do 31 lipca 1990r. Z. D. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016/708 ze zm.).

Po uzyskaniu informacji o przebiegu służby Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego MSWiA wydał decyzje będące przedmiotem zaskarżenia w niniejszym postępowaniu. Wnioskodawca nie występował do Ministra Spraw Wewnętrznych w trybie art. 8a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy służb mundurowych o wyłączenie wobec niej stosowania art. 15c i art. 22a tej ustawy.

(dowód – informacja o przebiegu służby k. 64, decyzje emerytalna i rentowa w aktach organu)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów przywołanych w treści uzasadnienia. Przedstawiony stan faktyczny w znacznej części wynikał z dokumentów osobowych, które nie były kwestionowane oraz uzupełniony został o wyniki przesłuchania Z. D., który zeznawał spójnie, logicznie, w sposób wiarygodny, nie budzący wątpliwości strony pozwanej i Sądu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Na wstępie zauważyć należy, że stan faktyczny sprawy wynikający z przytoczonych dowodów nie był sporny między stronami. Wnioskodawca kwestionował możliwość uznania, że jego służba w okresie od 1 kwietnia 1986r. do 31 lipca 1990r. była wykonywana na rzecz państwa totalitarnego oraz podnosił szereg zarzutów sprzeczności zastosowanych wobec niego przepisów art. 15c i art. 22a ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016/708 ze zm.) z normami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisami Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Powołane a zastosowane wobec wnioskodawcy przepisy wprowadzono na mocy art. 1 ustawy nowelizującej z 16 grudnia 2016 r., i jest to już druga regulacja powodująca obniżenie emerytur a teraz także rent inwalidzkich osobom, które pełniły „służbę w organach bezpieczeństwa PRL”, które to pojęcie obecnie zastąpiono pojęciem ”służby na rzecz państwa totalitarnego”. Zgodnie z art. 15c, w przypadku osoby, która pełniła „służbę na rzecz totalitarnego państwa” i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: 0% podstawy wymiaru - za każdy rok tej służby a przy tym, emerytura nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 ustawy nowelizowanej, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Jednocześnie ustawodawca wprowadził ograniczenie, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Analogiczne rozwiązania przyjmuje art. 22a w odniesieniu do ustalania wysokości rent inwalidzkich.

Należy wspomnieć, że w poprzedzających ustawę nowelizującą z 16 grudnia 2016 r. rozwiązaniach przyjętych w ustawie z 23 stycznia 2009r. (Dz.U. 2009/24/118) obniżono po raz pierwszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 1990r. z 2,6% do 0,7%.

Zarówno Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 stycznia 2010 r., (K 6/09, OTK-A 2010/2/15) jak i Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 14 maja 2013 r. (15189/10, lex 1324219) uznały wówczas, że nowe rozwiązania nie nałożyły na tę grupę emerytów nadmiernego obciążenia i dotyczyły jedynie praw nabytych niesłusznie, a więc nie można skutecznie kwestionować ich konstytucyjności. W przywołanym orzeczeniu Trybunału Praw Człowieka - w sprawie C. i inni przeciwko Polsce - Trybunał podkreślił, że rozpatrywał już sprawy, w których pojawiał

się problem uprzywilejowanej pozycji w sferze praw emerytalnych członków elity komunistycznej i policji politycznej w krajach postkomunistycznych oraz potwierdził prawo ustawodawcy chcącego wyeliminować niesprawiedliwe lub nadmierne świadczenia z ubezpieczeń społecznych, dążącego do likwidacji przywilejów byłych funkcjonariuszy reżimów totalitarnych do tego rodzaju działań. Równocześnie Trybunał zwrócił uwagę, że podjęte środki nie mogą być jednak nieproporcjonalne. Rozważania jakie zostały poczynione przez Trybunał Konstytucyjny oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka na gruncie poprzedniej „ustawy dekomunizacyjnej” będą pomocne także i przy ocenie niniejszej sprawy, właśnie z uwzględnieniem faktu, iż mamy do czynienia z kolejnym swoistym rozliczaniem się przez państwo z osobami arbitralnie uznanymi za służące państwu totalitarnemu.

Zaznaczyć też wypadnie, że Sądowi Okręgowemu znany jest fakt zwrócenia się przez Sąd Okręgowy w Warszawie z zapytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego z uwagi na powzięte wątpliwości co do zgodności z Konstytucją RP przepisów art. 15c, art. 22a oraz art. 13 ust.1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016/2270). Wątpliwości te zostały szeroko przedstawione w postanowieniu Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 stycznia 2018r. sygn. akt XIII 326/18, sprawa zawisła przed Trybunałem Konstytucyjnym w dniu 27 lutego 2018r. pod sygnaturą P 4/18 i do chwili obecnej nie zostało wydane rozstrzygnięcie.

Tym niemniej Sąd Okręgowy w Rzeszowie uznał, iż ma uprawnienie do samodzielnego orzekania w niniejszej sprawie. Na możliwość rozpoznawania indywidualnej sprawy bez konieczności zawieszenia postępowania i oczekiwania na wyrok Trybunału Konstytucyjnego zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Rzeszowie m.in. w dotyczącym tożsamego stanu prawnego postanowieniu z dnia 30 maja 2019r. sygn. akt III AUz 41/19, uchylając postanowienie Sądu Okręgowego o zawieszeniu postępowania na podstawie art. 177 par. 1 pkt. 3¹ kpc oraz wskazując, że po pierwsze - sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. w sprawie ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby przedstawionej przez Instytut Pamięi Narodowej zarówno co do faktów jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11 OSNP 2012/23-24/298); po wtóre – konieczne jest ustalenie, czy wnioskodawca był objęty poprzednią ustawą „dezubekizacyjną” powodującą zmniejszenie świadczeń, a jeżeli tak, to czy ten sam okres jego służby na rzecz totalitarnego państwa wskazywany obecnie, podlegał wówczas ocenie (przy przyjęciu właściwych skutków tego ustalenia); oraz, że gdyby ostatecznie okazać miało, iż rozstrzygnięcie sporu zależeć będzie jednak wyłącznie od oceny konstytucyjności mających mieć zastosowanie w sprawie przepisów, to sąd pierwszej instancji dopiero wówczas zdecyduje czy korzystają one z domniemania konstytucyjności (przy ewentualnym następczym wznowieniu postępowania w trybie art.401¹ k.p.c. w przypadku wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niezgodności tych przepisów z ustawą zasadniczą) czy też odmówi ich zastosowania, do czego też jest uprawniony w ramach sądowej kontroli konstytucyjnej „ad casum „(por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1998 r. I PKN 90/98 , OSNP 2000/1/6). Również Sąd Apelacyjny w Katowicach w postanowieniu z dnia 8 lipca 2019r. (III AUz 236/119, lex 2706901 dotyczącym tożsamej materii wskazał, że sąd nie ma obowiązku oczekiwania na wydanie wyroku przez Trybunał Konstytucyjny, przy czym nie chodzi o przeprowadzanie przez sąd powszechny, niejako w zastępstwie Trybunału Konstytucyjnego, oceny konstytucyjności przepisów ustawowych, lecz o ewentualną „odmowę zastosowania” przepisów, które są niezgodne (zwłaszcza w sposób oczywisty) z przepisami (wzorcami) Konstytucji RP.

Zaznaczyć w tym miejscu wypadnie, że Sąd Okręgowy w zupełności podziela prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego poglądy, iż sądy powszechne rozpoznając indywidualną sprawę, a przy tym podlegając tylko Konstytucji i ustawom - art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, mają możliwość odmowy zastosowania ustawy sprzecznej z Konstytucją w konkretnej sprawie. Skoro bowiem sędzia podlega zarówno Konstytucji, jak i ustawom, to w razie sprzeczności między przepisami tych aktów prawnych powinien on stosować akt

wyższej rangi czyli Konstytucję. Stanowi ona w art. 8 ust. 1, że Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Podzielić też należy stanowisko, że odmowa zastosowania ustawy przez sąd nie narusza konstytucyjnych kompetencji Trybunału Konstytucyjnego albowiem przedmiotem orzekania sądu jest indywidualny stosunek poddany jego osądowi, a Trybunał orzeka o prawie. (tak np. – orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego : z 21 czerwca 2011 r., I OSK 2102/10, lex 1082693; z 3 grudnia 2009r. I OSK 1957/08, legalis 225250; z 17 listopada 2010r. I OSK 107/10, legalis 32505; z 6 listopada 2014r. I OSK 251/14, legalis 1329022 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego : z 26 maja 1998r. III SW 1/98 OSNAPiUS 1998/17/528; z 7 kwietnia 1998r. I PKN 90/98, legalis 45222; z 26 września 2000 r., III CKN 1089/00, lex 44288; z 4 lipca 2001r. III ZP 12/01, OSNPiUS 2002/2/34; z 29 sierpnia 2001r. III RN 189/00, legalis 52364; z 21 października 2003 r., SNO 59/03, lex 470255).

Stosując powyższy kierunek postępowania oraz podzielając stanowisko co do możliwości samodzielnego orzekania, Sąd Okręgowy rozpoznał i rozstrzygnął niniejsza sprawę, uznając odwołanie za uzasadnione.

W tym miejscu należy też zasygnalizować, że w przywołanym już postanowieniu z dnia 9 grudnia 2011r., II UZP 10/11, Sąd Najwyższy zaprezentował stanowisko, że sąd powszechny - sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji organu emerytalnego w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji IPN zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa). Stanowisko to Sąd Okręgowy w pełni akceptuje. Ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej nie mogą więc wiązać Sądu, do którego wyłącznej kompetencji należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do emerytury policyjnej i jej wysokości oraz odpowiednia kwalifikacja prawna ustalonych faktów.

Już na wstępie rozważań należy przypomnieć, że w uzasadnieniu projektu ustawy z 16 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy służb mundurowych wskazano, iż ustawa ma na celu wprowadzenie rozwiązań zapewniających w pełniejszym zakresie zniesienie przywilejów emerytalnych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa PRL przez ustalenie na nowo świadczeń emerytalnych i rentowych osobom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. Zatem ustawa ta i wprowadzone nią przepisy stanowiły swoistą „poprawkę” stanu prawnego jaki stworzył ustawodawca wprowadzając uprzednie zmiany ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2009/145), przy zauważeniu, iż rozwiązania tej ustawy nie okazały się w pełni skuteczne. Przypomnieć wypadnie, że tzw. „ustawa dezubekizacyjna” z 33 stycznia 2009r. została uchwalona przy przyjęciu, iż „niedopuszczalne jest dalsze trwanie systemu prawnego, który przewiduje dla m.in. byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa wysokie przywileje emerytalne, szczególnie w kontekście trudnej obecnie sytuacji materialnej wielu ludzi walczących w tych latach o wolność, niepodległość i prawa człowieka.”. Na mocy tej ustawy okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa podlegały zaliczeniu do emerytury w wymiarze po 0,7% podstawy wymiaru, zamiast dotychczasowego 2,6%.

Także obecnie, uzasadniając kolejną już „ustawę dezubekizacyjną” z 16 grudnia 2016r. w uzasadnieniu projektu ponowiono argument o konieczności ograniczenia przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, „ponieważ nie zasługują one na ochronę prawną przede wszystkim ze względu na powszechne poczucie naruszenia w tym zakresie zasady sprawiedliwości społecznej”. Naprowadzono ponownie na argumenty o konieczności zniesienia „przywilejów emerytalno-rentowych wynikających z faktu wysokich uposażeń, jakie państwo komunistyczne zapewniało funkcjonariuszom aparatu bezpieczeństwa, zwłaszcza tym, którzy wykazywali się gorliwością i dyspozycyjnością”, zaznaczając przy tym, że jako przywilej należy również rozumieć ustalanie świadczeń emerytalnych i rentowych na znacznie korzystniejszych zasadach wynikających z ustawy zaopatrzeniowej, w stosunku do sposobu ustalania emerytur i rent zdecydowanej większości obywateli na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W projekcie wyjaśniono także, iż użyte wcześniej pojęcie „służby w organach bezpieczeństwa państwa” zostaje zastąpione pojęciem „służby na

rzecz totalitarnego państwa”, ażeby nie wprowadzać nowej definicji organów bezpieczeństwa państwa wyłącznie na potrzeby ustawy dezubekizacyjnej.

W tym miejscu Sąd Okręgowy jedynie zasygnalizuje istotne wątpliwości co do użytego określenia „służba na rzecz totalitarnego państwa”. Użycie takiego określenia wobec wszystkich jego adresatów kreuje ich jako osoby służące władzy komunistycznej, dążącej do absolutnego podporządkowania sobie obywateli i wszystkich sfer ich życia, uznając ich za osobowy substrat aparatu bezpieczeństwa tj. państwa reżimowego czy policji politycznej. Ustawa nie precyzując stanowisk w aparacie bezpieczeństwa dotyczy więc także osób, których funkcja czy praca nie miały charakteru operacyjnego, lecz pomocniczy, niezwiązany z głównymi funkcjami resortu.

W przypadku wnioskodawcy zakwalifikowano jego służbę w Wydziale Łączności WUSW w K. jako służbę na rzecz totalitarnego państwa tylko dlatego, że jego stanowisko było usytuowane w tym wydziale z pominięciem, że art. 13 b ust.5 pkt d, który określa, iż za osobę wykonującą pracę na rzecz państwa totalitarnego „uznaje się osoby wykonujące czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa – Zarząd Łączności, od dnia 1 stycznia 1984 r.” Tymczasem z analizy dokumentów z akt osobowych wnioskodawcy wyłania się wyłącznie pomocniczy, czysto techniczny charakter wykonywanej przez niego pracy i nie zostało wykazane w żaden sposób aby wykonywał on „czynności operacyjno – techniczne”. Z przywołanych w uzasadnieniu materiałów wynika, że wśród najwyższych funkcjonariuszy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w latach 1984 -1985 istniały poważne wątpliwości, czy istotnie Zarząd Łączności winien być usytuowany w pionie SB, skoro nie zajmuje się pracą operacyjną, a służą w nim funkcjonariusze MO. Powierzenie nadzoru nad tym pionem zastępcom szefów WUSW ds. Służby Bezpieczeństwa było zabiegiem czysto organizacyjnym, nie mającym związku z faktycznymi czynnościami służących w łączności funkcjonariuszy. Idąc dalej należy wskazać, że w dniu 10 maja 1990 r. Minister Spraw Wewnętrznych wydał zarządzenie w sprawie zaprzestania działalności Służby Bezpieczeństwa, w celu wykonania postanowień art. 129 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz. U. 1990/30/180). Na mocy tych przepisów Służba Bezpieczeństwa została rozwiązana a jej funkcjonariuszom zakazano podejmowania inicjujących czynności operacyjno-rozpoznawczych i dochodzeniowo-śledczych, a także wykonywania rodzących skutki prawne czynności na polecenie prokuratury i sądu oraz innych organów - w zakresie określonym odrębnymi przepisami. Co istotne - w § 6 cyt. zarządzenia stwierdzono, że zadania realizowane m.in. przez Zarząd Łączności, zostają niezmienione, do czasu zakończenia reorganizacji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Analizując dokumenty zalegające w aktach osobowych wnioskodawcy nie sposób doszukać się w nich jakiejś wzmianki, która świadczyłaby o tym, że dotyczą one funkcjonariusza SB. Wręcz przeciwnie, mowa w nich jest o służbie w Milicji Obywatelskiej. Szczęólnego wyeksponowania wymaga rozkaz personalny Komendanta Wojewódzkiego Policji w K. z dnia 10 sierpnia 1990 r. nr 094, na mocy którego wnioskodawca został zwolniony ze służby w organach Milicji Obywatelskiej z dniem 31 lipca 1990 r. na podstawie art. 147 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji i równocześnie mianowany na stanowisko w Policji. Analiza powołanych wyżej dokumentów oraz aktów prawnych w powiązaniu z wiarygodnymi zeznaniami wnioskodawcy daje podstawę do jednoznacznego uznania, że służba pełniona przez wnioskodawcę w Wydziale Łączności nie sprowadzała się do wykonywania czynności operacyjno-technicznych niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa. Już ta okoliczność winna skutkować uwzględnieniem racji wnioskodawcy, ze stwierdzeniem, że nie powinna być doń zastosowana ustawa z 16 grudnia 2016r. Tym niemniej Sąd uznał za stosowne poczynienie także dalszych uwag.

Odnosząc przedstawione ratio legis wprowadzenia nowych rozwiązań do sytuacji wnioskodawcy należy przypomnieć, że przeszedł on już procedurę obniżenia świadczenia emerytalnego z uwagi na wykonywanie służby w organach bezpieczeństwa państwa a obecnie ten sam okres służby tyle, że zakwalifikowany jako służba na rzecz państwa totalitarnego stał się ponownie podstawą do obniżenia mu nie tylko już raz obniżonego świadczenia emerytalnego ale także obniżenia do poziomu minimalnego świadczenia rentowego mimo, że inwalidztwo, za które to świadczenie rentowe przyznano w 2014r. powstało w związku ze służbą na rzecz demokratycznego Państwa Polskiego tj. w czasie służby w (...). Zatem zasadnym jest stwierdzenie, że wnioskodawca poniósł już raz konsekwencje służby w organach bezpieczeństwa państwa/państwa totalitarnego i okoliczność ta, podobnie jak i fakt powstania częściowej niezdolności do służby po 1990r., nie powinny być pomijane przy ocenie jego sprawy. W projekcie

ustawy z 2016r. jej autorzy wskazują na konieczność „zniesienia przywilejów emerytalno-rentowych wynikających z faktu wysokich uposażeń, jakie państwo komunistyczne zapewniało funkcjonariuszom aparatu bezpieczeństwa, zwłaszcza tym, którzy wykazywali się gorliwością i dyspozycyjnością”. Natomiast wnioskodawca prawa emerytalno-rentowe uzyskał w latach 2013-2014 i w kontekście jego indywidualnej sprawy powyższe uzasadnienie nie znajduje absolutnie żadnego odniesienia. Zauważyć wypadnie, że ustawa zmieniająca wprowadza zasadę jednakowej odpowiedzialności wszystkich funkcjonariuszy, co pozostaje w rażącej sprzeczności z podstawami funkcjonowania demokratycznego państwa prawa. Negatywna ocena skutków działalności służby bezpieczeństwa nie powinna wpływać na stwierdzenie słuszności lub niesłuszności praw nabytych przez poszczególnych funkcjonariuszy indywidualnie, zwłaszcza w sytuacji gdy uprawnienia emerytalne i rentowe nabyli już pod rządami ustawy z 18 lutego 1994r. a więc ustawy uchwalonej w nowym porządku prawnym a następnie uprawnienia emerytalne podlegały ponownemu ustaleniu w ramach pierwszej ustawy „dezubekizacyjnej”. W kontekście powyższego, odwoływanie się do konieczności zniesienia przywilejów emerytalno-rentowych, jakie państwo komunistyczne zapewniało funkcjonariuszom aparatu bezpieczeństwa pozostaje w sprzeczności z faktem, iż przyznanie świadczeń emerytalno – rentowych dla wnioskodawczyni nastąpiło w zgodzie z regułami ustawy zaopatrzeniowej, która istotnie wprowadza bardziej korzystne warunki ich uzyskiwania niż system powszechny, co jest normą w sprawach zaopatrzenia służb mundurowych, a nadto niewątpliwie nastąpiło ono po zniesieniu ustroju komunistycznego.

Bezsprzecznie Z. D., przechodząc na emeryturę w 2013r. i mając ustalone prawo do renty w 2014r., oraz wobec którego ponownie ustalono wysokość emerytury według zasad z ustawy z 2009r. nabył prawo do świadczeń w oparciu o przepisy ustanowione przez demokratyczne władze Rzeczypospolitej Polskiej.

Nie bez znaczenia dla oceny niniejszej sprawy jest wspomniany już fakt, iż przez wprowadzenie nowych zasad obliczania świadczeń emerytalno – rentowych doszło do potraktowania ubezpieczonych zbiorowo, bez uwzględnienia indywidualnych sytuacji poszczególnych funkcjonariuszy, w tym także tych, którym wcześniej państwo wystawiło świadectwo przydatności zawodowej i moralnej do służby w demokratycznej Polsce. W przypadku wnioskodawcy nie może bowiem pozostać pominięta istotna kwestia kontynuowania przez niego służby po 1 sierpnia 1990r. w Policji oraz w (...). Przypomnieć należy, iż ustanawiając w 1990r. nowe służby tj. Urząd Ochrony Państwa i Policję wprowadzono zasadę kontynuacji służby dla funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, którzy przeszli do Policji oraz konieczności poddania się postępowaniu weryfikacyjnemu przez wszystkich byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa, którzy zostali ponownie w nich zatrudnieni po 1990 r.

Jak wynikało art. 25 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji - Służbę w Policji mógł pełnić obywatel polski, „który wykazuje nieskazitelną postawę moralną i patriotyczną”. Zatem wnioskodawca pracując na rzecz demokratycznej Polski miał pełne prawo do uznania, że będzie traktowany w taki sam sposób jak pozostali funkcjonariusze służb powstałych po 1990r. a w szczególności także ci, którzy podjęli służbę po dacie 31 lipca 1990r. W ocenie Sądu Okręgowego prawo do tak ukształtowanych świadczeń emerytalnego i rentowego zostało nabyte przez wnioskodawcę słusznie, w rozumieniu treści normatywnych zasady słusznie nabytych praw, wynikającej z art. 2 Konstytucji. Natomiast obecna zmiana zasad wypłaty świadczeń emerytalno – rentowych narusza zasadę ochrony zaufania wynikającą z zasady demokratycznego państwa prawnego. Kolejne już radykalne obniżenie świadczeń dla wnioskodawcy, stanowi niedotrzymanie zobowiązań ze strony państwa. Doszło więc do naruszenia w jego sytuacji zasady ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, która jest jedną z fundamentalnych zasad demokratycznego państwa prawnego.

W ocenie Sądu Okręgowego wydanie decyzji obniżających wnioskodawcy świadczenia emerytalno – rentowe bez uwzględnienia indywidualnego charakteru jego pracy, a przede wszystkim po uprzednim obniżeniu już raz wysokości emerytury za pracę na rzecz organów bezpieczeństwa państwa oraz, po niemal 27 latach od czasu przemian ustrojowych w Polsce, stanowiło nie realizację zasad sprawiedliwości społecznej ale jest w istocie sankcją karną i dyskryminacją w porównaniu do ubezpieczonych, którzy pozostawali w zatrudnieniu przed rokiem 1990. O dyskryminacji świadczy fakt, iż przeliczając świadczenia dla wnioskodawcy obniżono przelicznik z 0,7 – już jednak obniżonego uprzednią ustawą dezubekizacyjną - do 0,0 co jest zupełnie niespotykane jeżeli mamy do czynienia z szeroko pojętym zatrudnieniem. Wnioskodawca przed rokiem 1990 wykonywał służbę w organach Milicji

Obywatelskiej, których wszak nie delegalizowano a tymczasem w roku 2016r. ustawodawca przyjmuje fikcję prawną, sugerującą że takiej służby nie było. Przyjęcie wskaźnika 0,0 należy ocenić nie tyle jako likwidację przywileju, lecz jako rodzaj sankcji karnej indywidualnie adresowanej bez uprzedniego ustalenia zdarzenia z udziałem wnioskodawcy, które taką sankcję by uzasadniało. Bezspornie takie ukształtowanie wskaźnika świadczy o represyjnym charakterze ustawy, podobnie jak i zastosowanie sankcji nie za to co wnioskodawca robił, a tylko za to w jakich organach państwa pracował – przy zupełnie arbitralnym przyporządkowaniu określonych formacji do kategorii „służby na rzecz państwa totalitarnego”.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko, iż zmiany w systemie emerytalnym są dopuszczalne w tym także może dochodzić do obniżenia świadczeń lecz niewątpliwie powinno to następować z poszanowaniem zasad konstytucyjnych, w szczególności tych wynikających z art. 2 Konstytucji. W wyroku z 20 grudnia 1999 r., sygn. K 4/99 (OTK ZU 1999/7/165) Trybunał Konstytucyjny stwierdził między innymi, iż „wielokrotnie podkreślał znaczenie stabilności przepisów emerytalno-rentowych, zaznaczając jednocześnie, iż ustawodawca ma prawo modyfikowania także opartych na tych przepisach praw słusznie nabytych. Może to mieć miejsce zwłaszcza w sytuacji przeobrażeń społecznych i gospodarczych (zob. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 14 marca 1995 r., K. 13/94, OTK w 1995 r., cz. I, poz. 6). Równocześnie Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 11 maja 2007 r., sygn. K 2/07 (OTK ZU nr 5/A/2007, poz. 48) wskazał, „Środki demontażu dziedzictwa po byłych totalitarnych ustrojach komunistycznych dają się pogodzić z ideą demokratycznego państwa prawa tylko wtedy, gdy - pozostając w zgodzie z wymaganiami państwa opartego na rządach prawa - będą skierowane przeciwko niebezpieczeństwom grożącym podstawowym prawom człowieka oraz procesowi demokratyzacji. (...) Likwidując spuściznę po totalitarnych systemach komunistycznych, demokratyczne państwo oparte na rządach prawa musi stosować środki formalnoprawne takiego państwa. Nie może ono jednak i nie powinno zaspokajać żądzy zemsty, zamiast służyć sprawiedliwości. Musi natomiast respektować takie prawa człowieka i podstawowe swobody, jak prawo do należytego procesu, prawo do wysłuchania czy prawo do obrony, oraz stosować je także wobec tych osób, które same ich nie stosowały, gdy były u władzy”. W orzecznictwie konstytucyjnym przyjmuje się, że prawa emerytalne są co do zasady prawami nabytymi słusznie (orzeczenie TK z 11 lutego 1992 r., sygn. K 14/91, OTK w 1992 r., cz. I, poz. 7, s. 93-148) i jedynie w wyjątkowej sytuacji można uznać, że zostały nabyte z naruszeniem zasady sprawiedliwości (orzeczenie TK z 22 sierpnia 1990 r., sygn. K 7/90, OTK w 1990 r., poz. 5, s. 42-58), zważywszy przy tym, że „konstytucja nakazuje stosowanie surowych standardów w zakresie ochrony wolności i praw osobistych” (wyrok z 7 lutego 2001 r., sygn. K 27/00, OTK ZU nr 2/2001, poz. 29) oraz „w przypadku konfliktu praw człowieka i innych wartości konstytucyjnych, podstawowym problemem jest zagwarantowanie odpowiedniej ochrony prawom człowieka wobec groźby ich naruszenia przez państwo, który dąży (...) do realizacji interesu ogólnospołecznego” (wyrok z 8 października 2007 r., sygn. K 20/07, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 102). W orzeczeniu w sprawie C. i inni ETPC, przyznał, że ustawodawca krajowy ma prawo zlikwidować przywileje finansowe o charakterze politycznym, przyznane byłym funkcjonariuszom przez reżimy totalitarne. Może to uczynić pod warunkiem, że podjęte kroki nie są niewspółmierne. Wypadnie więc wskazać, że ustawodawca dokonał już raz likwidacji takich przywilejów i obecnie, po pierwsze - nie ma żadnego uzasadnienia stwierdzenie, że u zasadności ustawy z 16 grudnia 2016r. leży konieczność wyeliminowania dalej istniejącego uprzywilejowania byłych funkcjonariuszy, a po drugie obecnie wypłacane świadczenia emerytalno – rentowe nie zostały przyznane przez reżimy totalitarne a ukształtowano je już w państwie demokratycznym.

W prowadząc kolejną obniżkę świadczeń emerytalnych ustawodawca nie naprowadził, na żadne nowe okoliczności, które uzasadniałyby prymat interesu ogólnego nad prawem wnioskodawcy do ukształtowanego już zabezpieczenia społecznego. Jedynym uzasadnieniem była chęć poprawy uprzedniej ustawy „dezubekizacyjnej”, której rozwiązania były nie w pełni skuteczne. Powołanie się na konieczność poprawienia przez ustawodawcę własnych rozwiązań nie świadczy o potrzebie zaspokojenia poczucia sprawiedliwości i nie może uzasadniać tak głębokiej ingerencji w prawo własności wnioskodawcy. Konieczność wyważania interesów jednostki i interesu publicznego zobowiązuje ustawodawcę do wskazywania przesłanek wzruszenia decyzji, które uniemożliwią arbitralne, niczym nieograniczone działania władzy publicznej. O ile na gruncie uprzedniej ustawy dezubekizacyjnej z 2009r. takie przesłanki istniały – co potwierdził wyrok Trybunału Konstytucyjnego oraz decyzja ETPC, to obecnie brak jest takiego uzasadnienia. Niewątpliwie doszło więc także do naruszenia zasady proporcjonalności.

Wnioskodawcy obniżono świadczenia z odwołaniem się do konieczności ograniczenia przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a nastąpiło to w 27 lat po transformacji ustrojowej oraz po tym jak uprzednio już stosowano wobec niego „zniesienie przywilejów emerytalnych”. W ocenie Sądu Okręgowego w takiej sytuacji kolejne działanie w tym zakresie nie jest konieczne w demokratycznym państwie i ma niewiele wspólnego z zasadami sprawiedliwości społecznej, z zasadami demokratycznego państwa prawa, o których mówi art. 2 Konstytucji RP.

W kontekście faktu upływu okresu od nabycia przez wnioskodawcę uprawnień emerytalno – rentowych i to na podstawie przepisów wydanych w demokratycznym państwie warto też zwrócić uwagę na wskazówki płynące z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11, OTK ZU nr 2A, poz. 16) W orzeczeniu tym oceniano możliwość weryfikacji decyzji emerytalno – rentowych zwracając uwagę na nieakceptowalną sytuację gdy po upływie kilku czy kilkunastu lat, w reakcji na dostrzeżone nieprawidłowości w procesie ustalania prawa do świadczeń, organ uzyskuje doraźny instrument umożliwiający wzruszenie wcześniej wydanej decyzji. Oczywiście w orzeczeniu tym chodziło o działanie organu rentowego, co jednak nie oznacza, że należy przyznać ustawodawcy nieograniczone temporalnie prawo do takiej ingerencji w ukształtowane zgodnie z prawem uprawnienia emerytalno – rentowe świadczeniobiorców, którzy mieli pełne prawo żyć w przeświadczeniu, że dowody raz już zweryfikowane i uznane za wystarczające, nie będą oceniane ponownie. Ostatecznie więc Trybunał Konstytucyjny doszedł w w/w orzeczeniu do wniosku, że nieograniczona (tak w płaszczyźnie czasowej, jak i z punktu widzenia rodzajów uchybień, jakie miały miejsce przy ustalaniu prawa do świadczeń) możliwość rekwilifikacji dowodów, które stanowiły podstawę wydania pierwotnej decyzji potwierdzającej nabycie prawa, nie spełnia standardu wywodzonego z art. 2 Konstytucji. Odnosząc się do naruszenia art. 67 ust. 1 Konstytucji, Trybunał podzielił zarzut wnioskodawcy (Rzecznik Praw Obywatelskich), że "(...) ponowne ustalenie prawa do świadczeń musi być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami, tak aby została zachowana równowaga pomiędzy uzasadnionym interesem jednostki a interesem publicznym. (...) Trybunał Konstytucyjny zauważył także, że jakkolwiek w świetle art. 67 ust. 1 zdanie 2 Konstytucji ustawodawca jest legitymowany do wytyczenia podstaw systemu zabezpieczenia społecznego, w tym emerytalnego, to pozostawiona mu swoboda wyboru jest ograniczona innymi zasadami i wartościami konstytucyjnymi, które powinny zostać uwzględnione przy wyborze konkretnych rozwiązań prawnych. Taką zasadą jest w szczególności zasada ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, a ponadto zasada proporcjonalności wymagająca zachowania równowagi między ochroną socjalną jednostki, a ochroną interesu publicznego.

Uwzględniając powyższe uwagi na tle rozpoznawania odwołań Z. D., Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zastosowanie w jego sytuacji norm z art. 15 c i 22 a ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016/708 ze zm.) narusza konstytucyjne zasady ochrony praw nabytych, sprawiedliwości społecznej, zaufania obywatela do państwa i tworzonego przez nie prawa, prawa do ochrony dobrego imienia oraz zabezpieczenia społecznego. Wnioski te skutkowały odmową zastosowania wobec wnioskodawcy przepisów sprzecznych z powołanymi normami Konstytucji RP, a w konsekwencji wydaniem przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyroku zmieniającego na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc zaskarżone decyzje poprzez przyznanie Z. D. prawa do emerytury i renty inwalidzkiej obliczonych z pominięciem w/w przepisów ustawy zaopatrzeniowej.